

Ločitev.

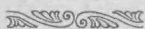
Veseli smo pri peči tam sedeli,
Pobožne peli smo božične pesni,
A zunaj ostro bril je veter besni
In kupoma sejali je snežec beli.

Od drage matere mi je oditi,
Kjer v njeni sem ogreval se ljubezni,
Odit tja v življenja boj srditi.

Zvonovi verne vabiti so jeli
K polnočnici . . . Na noge! — Veter resni
Pred pragom zgrabi nas na levi, desni,
Da k peči gorki smo nazaj želeli.

Zgrabili bodo me viharji rezni,
Hoteč na potu me ugonobiti,
A zmogel bo jih vere ščit železni.

Janko Cvetkov.

Iz dežele bajk in basni.

37. Žabje-mišja vojska.

(Prosto poslovenjeno.)

(Konec.)

Vojska je hrumela naprej.

Že so jele žabe omahovati; kajti njihova gola trupla so bila preveč razpostavljena sovražnikovim strelom. Toda kar zapove vojskovodja Muhožer generalu Mušicahamu, naj brzo obide levo sovražnikovo krilo ter naj napade sovražnika za hrbtom. Nekaj tisoč meščanskih gardistov izvede to povelje tako spretno, da nastane med mišmi strahovita zmešnjava, ker so v hipu spoznale, da so napadane tudi za hrbtom.

„Vojščaki!“ zakliče Ljubomir plemeniti Skrivač, „zarijte se v zemljo, in ako vas sovražniki napadejo, zbadajte jih od spodaj v trebuhe in jih jim preparajte!“ Kakor bi trenil, so bile miši zarite v zemlji. Ko to meščanski gardisti opazijo, zakriče: „Glejte, miši izpodkopavajo jezero, da bo odtekla voda! Reši se, kdor se more!“ Mehurež in vsa njegova telesna garda takoj opazijo, da je to zmota. Kriče meščankim gardistom, toda prepozno! Celi polki žab pomečejo svoja orožja, bodala, meče in čelade proč ter hite v jezero, da si poiščejo kota v kaki luži, ki bo še ostala. Kar se zažene Mehurež še enkrat s svojimi gardisti v prodirajočega sovražnika in zavpije: „Garda rajši častno pogine, kakor pa, da bi se sramotno vdala!“ V tem trenutku stopi nenadoma pred svojega smrtnega sovražnika.

„Aha, krutež!“ nahruli ga Mnogoglod, „ti si utopil mojega sina in naslednika! Zdaj ti končam sramotno življenje, da zmaščujem smrt preljubega mi sina!“ In oba kralja se zadrevita drug v drugega z dvignjenima mečema, da drug družemu zadasta smrtni udarec. Toda njuna konja ob navalu odskočita, in oba padeta v lužo, katera ju je ločila daleč narazen.

Kralja zamahneti po zraku in tudi popadata v lužo. Kakor bi trenil, pa zagradi Mehurež s spretno roko Mnogogloda za rep in ga zvleče v mlako, da je bil revež od nog do glave ves obkidan z blatom. Še oči in ušesa so se mu docela zamašila. Potem mu pa Mehurež odbije krono z glave, ter mu natakne blatasto čepico.

Umevno je, da miši niso mirno gledale tega prizora. Obdale so žabjo gardo od vseh strani, klale in morale brez mere in konca. Tudi Mehureža so odnesli naposled težkoraženega v bičevje, kjer ga je njegov telesni zdravnik Oblížepac skrbno obvezal. Ko pa je, na bolniški postelji ležeč, čul zdihovanje in tarnanje umirajočih žab ter zmagonosni krik miši, tedaj se ga je lotil skrajni obup. Nič več mu ni bilo mar življenja in že si je hotel prodreti prsa z lastnim mečem. Toda kaj je to! V njegovi bližini nekaj zašumi. K njegovemu ležišču se priplazi knez rakov in ga ogovori tako-le: „Čuj me, kralj Mehurež! Že dolgo ravnaš z nami, kakor s podložniki. Tvoje ljudstvo pa nas pisano gleda in zaničuje. Sedaj, ko je tvoja vojska premagana, bi se lahko mi zedinili z mišmi, da vas žabe popolnoma uničimo. Brezdvomno bi mi mišji kralj v zahvalo prepustil tvojo državo. Toda jaz nočem tega! Meni se zdi mož, ki porabi nesrečo svojega bližnjega v svoj prid, grd in hudoben. Zato, kralj Mehurež! Osvobodi nas pogolnoma, in v zahvalo stopim s svojo armado na tvojo stran, v boj zoper miši, da rešim tvojo državo pogina.*

Brez obotavljanja odgovori Mehurež: „Knez plemeniti Škarjavec, bodi svoboden za vse čase in hodi prosto po mojem kraljestvu, kakor in kjer se ti poljubi! Sedaj pa hiti in maščuj smrt mojih padlih bojevnikov!“

Urno zbere knez Škarjavec s pomočjo svojega generala plemenitega Ščipovca svojo armado ter jo mahne, z godbo na čelu, proti mišim v bojni grom. Miši niti opazile niso novega sovražnika, ker so bile ravno v najhujšem šumu. Hipoma pa se začuje pretresljiv stok in jok med mišmi. Tu se sliši zdihovanje: „Meni je repek odsekan“, tamkaj zopet: „Meni je uho odrezano“ itd. Ko pa ugledajo vse miši strahovitega sovražnika v železnih oklepih, izbuljenih oči in dolgih rok, spuste se v dir na vse strani. Vsaka miš pušča skrivališče ali pa luknjo, da ne pade v pest krutemu sovražniku. Beže in beže daleč proč od bojišča v gozde in v vasi, kjer se od groze trepetaje zarijejo v luknje.

Tako se je končala žabje-mišja vojska. Ko pa je legel tihi mrak na zemljo, so se prikradli na bojišče roparji od raznih strani in vetrov. Sove, vrani, podlasice, jastrebi . . . „U-u, u, u!“ so se smejale sove. „Kdo pa nam je preskrbel tako bogato gostijo?“ — „To je vojska storila“, odvrne modri vran. — „Vojska?“ vprašajo sove, „kaj pa je to, vojska?“ Vran pové: „Vojska je vojska! Na tisoče se jih med seboj ruje in bojuje. Pri tem jih pa tudi na tisoče obleži mrtvih in ranjenih!“

„Kaj pa potem, ko je toliko pomorjenih?“ vprašajo sove. „Potem pa tisti, ki so ostali pri življenju, sklenejo mir!“

„U, u, u, u!“ se zasmеjejo sove. „Kaka nespamet in neumnost je to. Bi li ne bilo modrejše, da sklenejo poprej mir, preden se prelije kri?“ Vran pa nič ne odgovori. Opazil je, kako pospravljajo drugi roparji po bojišču, in da bi on sam nič ne dobil, ako bi se naprej pogovarjal s sovami.

Nespametno, — tako se je menda dozdevalo tudi mišim po vojski, kajti nikdar več jim ni prišlo na um, da bi se maščevale — žabam. Ako

se izprehajaš lepega spomladnega ali poletnega večera ob jezeru, vidiš, kako se tudi žabe vesele sklenjenega miru. Kakor nekdej, imajo tudi še sedaj v bičevju veselice in zabave, love pa mušice, pa muhe, komarje — in požirajo vodo, ne, da bi utonile.

Njihovi pesniki pa opevajo najiminitnejši junake iz žabje-mišje vojske, ves žabji zbor pa kliče ob takih prilikah najslovesneje „Kvak-kvik, kvak-kvik, kviktorija!“

39. Miš in miške.

Globoko v zidni razpoklini je imela miš gnezdece napol dorastlih mišk. Ker je bilo treba družinici živeža, gre mati nekega popoldne stikat za hrano. Ne pozabi pa pred odhodom posvariti mladi zárod rekoč: „Le v gnezdu lepo ostanite, dokler se ne vrnem, veste! Mačku, naj bi bil tudi lepopisan in naj bi se vam tudi z repom prijazno hlinil, nikar ne zaupajte, ker zvijačnežu ne gre vera!“ To rekši odide.

Zviti maček res opazi, da ni starke v gnezdu. Veselo smukne k luknji. Pa gnezdo je pregloboko in mucek ne more poseči noter. Kaj ukrene? Sede mirno pred luknjico ter ljubeznivo ogleduje mlade, neizkušene miške. O, kako se jim dobrika in hlina, zviti grdún! Tako jih počasi igraje izvabi iz luknje. Vidé, da mu ne morejo več uiti, zgrabi zdaj eno, zdaj drugo in pomori vse razen ene same, ki mu je bila srečno ušla v gnezdo.

V tem se vrne starka. Ugledavši eno samo, spozna v hipu, kaj se je bilo zgodilo. Ne žaluje mnogo za neubogljivimi miškami, le to zakliče v opravičeni jezi: „Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!“

Prired. Jos. Balič.

Koristna zabava.

(V. Zračni tlak)

Na sliki (št. 23.) je videti, kako je pritrjena krona na vrata; poleg krone je pa odmi-kajoča se roka, ki je pritisnila krono na vrata, in sicer brez vsakega pripomočka, kajti krona ni prilepljena, ni pribita ali kako drugače pritrjena. Ali ni to čudno? Poizkusimo. Primi krono s konci prstov, pojdi k vratom ali k omari, pritisni jo na ploskev, ter jo (dva ali trikrat) hitro potegni semtertja ali pa gorindol, ob koncu zadnjega potegljaja pa urno in krepko pritisni ter odstrani roko. Nekolikokrat se ti bo morda poizkus ponesrečil, da se